

**GEMEENTE
HAARLEMMERLIEDE EN SPAARNWOUDE**

reg.nummer: 152	Ingekomen: 19-1-17	afdoening: Bruin
weeklijst/volgnr.:	notulen/volgnr.: 3/2	datum: 24-1-17
Collegebesluit:	Conform besloten	

ONDERWERP : evaluatie bodemagenda Haarlemmerliede en Spaarnwoude

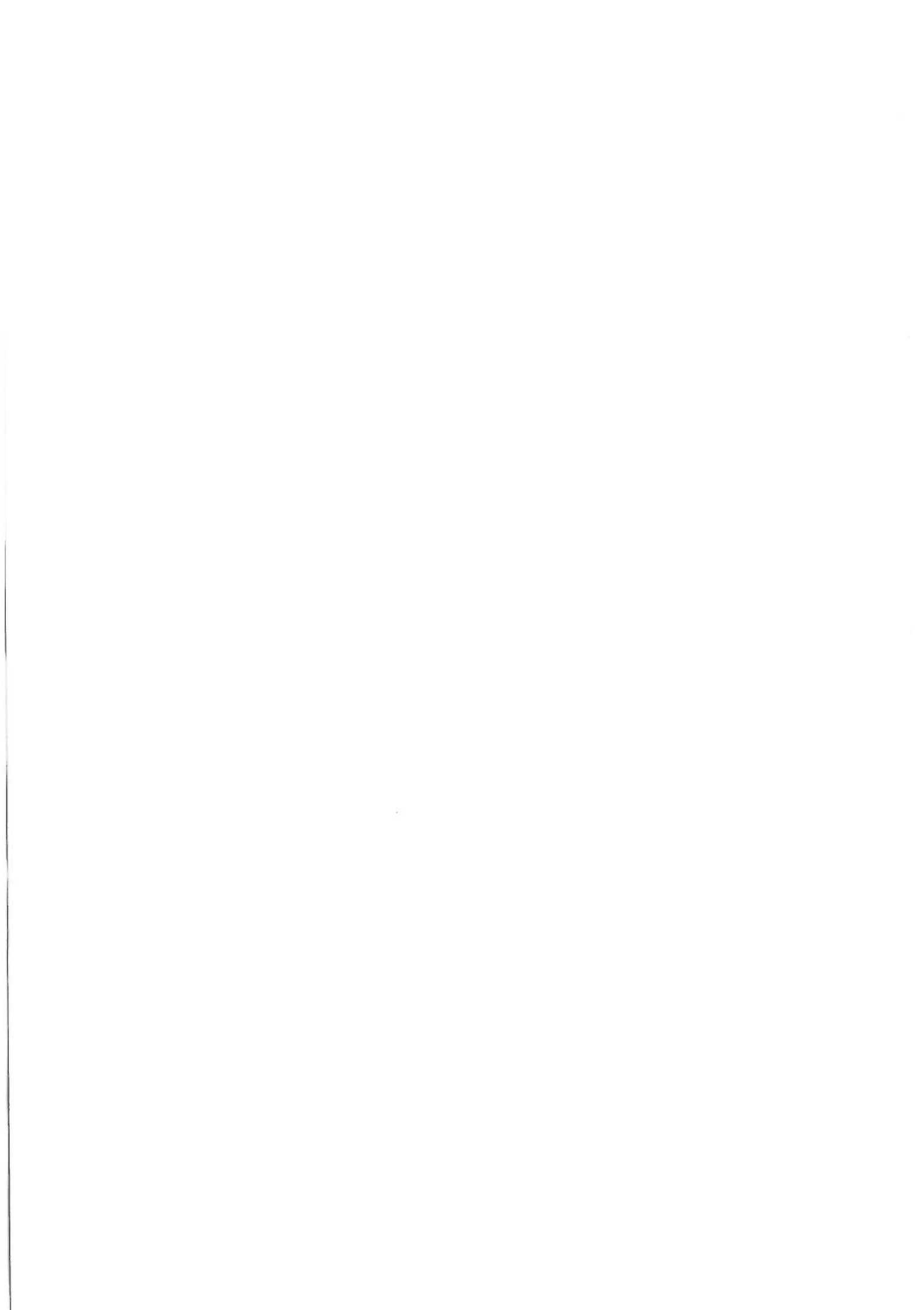
NAAM OPSTELLER : K. Bruin

PORTEFEUILLEHOUDER : B. Graal

AFDELING : Ruimte

RESULTAAT VOOROVERLEG:

Parafen:	Opmerkingen:
HOOFD AFDELING:	
PORTEFEUILLEHOUDER:	
CONCERNCONTROL:	
SECRETARIS:	

Memo	Evaluatie bodemagenda Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude (zaaknummer: ODIJ-37312)	odijmond OMGEVINGSDIENST IJMOND
aan	De heer B. Graal	
datum	6 januari 2017	
opgesteld	Hein Kranendonk en Jeroen Kalf	

Aanleiding

Door het college is op 29 mei 2012 de 'Bodemagenda 2011-2016 gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude' vastgesteld. In de bodemagenda zijn de doelstellingen geformuleerd met betrekking tot de wijze waarop de gemeente invulling wenst te geven aan de gewenste verbreding van het bodembeleid.

In de bodemagenda is aangegeven dat deze in de loop van 2015 zal worden geëvalueerd. Mede vanwege de doorlooptijd van de bodemagenda en een nieuw bodemconvenant heeft deze evaluatie in december 2016 plaatsgevonden. De evaluatie is in ons 'Uitvoeringsprogramma 2016 (vastgesteld door het Algemeen Bestuur 16-12-2015)' opgenomen.

Achtergrond

In 2011 was de aanpak van de bodemproblematiek sterk in beweging en was actualisatie van de toenmalige koers gewenst. Met gelden uit het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) heeft de Milieudienst IJmond (thans Omgevingsdienst IJmond) samen met de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude en adviesbureau Tauw in 2011 een bodemagenda opgesteld. Het opstellen van de bodemagenda is in regioverband opgepakt.

In de bodemagenda is invulling gegeven aan de verbrede inpassing van het bodembeleid en zijn ambities geformuleerd waar de bodem en ook de bodemproblematiek overige initiatieven raakt, zoals de ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, natuurbeheer, waterbeheer, klimaat en energie. Belangrijke pijlers zijn het duiden van (financiële) risico's samenhangend met het ISV - bodemprogramma¹ en de doelstellingen uit het Bodemconvenant 2009-2015². De bodemagenda heeft daarmee op zowel strategisch als tactisch niveau uitgangspunten voor de uitvoering van het lokale bodembeleid voor de komende jaren geformuleerd.

¹ISV-bodemprogramma (onderdeel van Meerjarenontwikkelingsprogramma Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing 3 (ISV 3), periode 2010-2014)

Een belangrijke randvoorwaarde is de financiering van knelpunten op het gebied van bodem ten behoeve van de ruimtelijke ontwikkeling en het opheffen van risico's door bodemverontreiniging (aanpak spoedlocaties). Hiertoe ontvangt de gemeente sinds 2000 rijksbudget via provincie Noord-Holland op basis van een 5 jaarlijks op te stellen ISV-bodemprogramma. ODIJ voert de coördinatie uit van het ISV-bodemprogramma en de specifieke bodemprojecten die daaruit voortkomen. Vast onderdeel van dit programma waar de periode 2010-2015 uitvoering aan wordt gegeven zijn:

- onderzoek en sanering van spoedlocaties;*
- begeleiding van nazorglocaties;*
- het actualiseren en bijhouden van het bodeminformatiesysteem (BIS).*

² Bodemconvenant 2009-2015

(Rijks) Convenant 'Bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties 2009-2015'

Bescherming van de bodem is geregeld in de Wet bodembescherming en de aanpak van de bodemproblematiek (risicolocaties) in het convenant Bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties. Hierin zijn onder andere landelijke afspraken gemaakt over de aanpak van spoedlocaties. Verontreinigingen die spoedeisend zijn op basis van humane risico's moeten in 2010 in beeld zijn gebracht en uiterlijk 2015 zijn gesaneerd of beheerst. Voor locaties met ecologische of verspreidingsrisico's geldt dat de locaties in 2015 in beeld moeten zijn gebracht en daarna zo spoedig mogelijk (uiterlijk voor 2030) zijn gesaneerd of beheerst.

Een spoedlocatie is een locatie met bodemverontreiniging waarvoor sanering, in verband met humane, ecologische of verspreidingsrisico's, noodzakelijk is en binnen vastgestelde termijn moet worden aangepakt.

Leeswijzer evaluatie

Met deze evaluatie wordt als eerste ingezoomd op de uitwerking van de lokale speerpunten in doelen en acties (hoofdstuk 6 van de Bodemagenda): **Onderdeel 1.**

Daarnaast wordt in deze evaluatie aandacht besteedt aan de gewijzigde regelgeving en kaders gedurende de looptijd van de Bodemagenda en het aflopen van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) en financiële consequenties aan bestaande en nieuwe saneringsprojecten: **Onderdeel 2.**

In **Onderdeel 3** wordt een vooruitblik gegeven op nieuwe ontwikkelingen en vervolgitwerking aan onderwerpen uit de Bodemagenda.

Onderdeel 1 (Evaluatie, uitwerking speerpunten)

Onderstaand worden de lokale speerpunten en (vervolg)acties, zoals omschreven in hoofdstuk 6 van de Bodemagenda nader geëvalueerd.

Actieve aanpak spoedlocaties

De inventarisatie van spoedlocaties is in de vorige Bodemconvenantperiode afgerond. In Haarlemmerliede en Spaarnwoude zijn per oktober 2016 geen spoedlocaties meer aanwezig.

Asbestonderzoeken (voormalige potentiële spoedlocatie)

Met ISV-middelen zijn de meeste risicogevoelige locaties onderzocht op de aanwezigheid van asbest. Eerst heeft een inventarisatie plaatsgevonden welke locaties verdacht zijn ten aanzien van voorkomen van asbest. Op basis van beschikbaar budget en criteria ten aanzien van verdenking op asbest heeft op circa 60 locaties in regio IJmond bodemonderzoek naar asbestverontreiniging plaatsgevonden.

In overleg met de GGD is besloten om op de locatie Osdorperweg 953 te Halfweg nader asbestonderzoek uit te voeren. Lopende het asbestonderzoek bleek dat er geen toestemming werd verleend voor de uitvoering van het onderzoek. Het onderzoek is daarom in overleg met de opdrachtgever stilgelegd. De locatie blijft derhalve de status van 'asbest-verdacht' houden. Voorts is de locatie aangemeld bij de provincie als zijnde mogelijke spoedlocatie.

Saneringen (niet spoedlocaties) ten laste van plannen

Bij ontwikkelingsprojecten wordt tenminste de sanering van de bovengrond en van de ondiep gelegen kernen van verontreiniging (bronnen) gefinancierd door de markt of de gemeenten vanuit de grondexploitatie. De gemeente helpt stagnatie bij bouwprojecten door bodemverontreiniging te voorkomen door bodemsaneringssubsidies (ISV of Uitvoeringsregeling Bodemsanering) waar mogelijk in te zetten als stimulering. In Haarlemmerliede en Spaarnwoude hoefden geen subsidies ingezet te worden.

Gebruik bodemenergie

Door het van kracht worden van de AMvB Bodemenergie per 1 juli 2013 is de regelgeving voor open en gesloten Warmte Koude Opslag (WKO) systemen veranderd. De provincie blijft bevoegd gezag voor open systemen. De gemeente is bevoegd gezag voor de gesloten systemen en is verantwoordelijk voor registratie, vergunningverlening, toezicht en handhaving. Aan Omgevingsdienst IJmond is mandaat verleend voor uitvoering van deze werkzaamheden. Vergunningaanvragen en meldingen komen centraal en geautomatiseerd binnen en worden door de omgevingsdienst behandeld en worden door de omgevingsdienst in de landelijke WKO-tool geregistreerd. Vanaf 2015 is deze registratie landelijk verplicht. Daarnaast is het stimuleren van gebruik van bodemenergie een speerpunt. Bij nieuwbouwplannen wordt altijd een advies van de omgevingsdienst gegeven over diverse duurzaam energiegebruik. Wanneer de toepassing van WKO interessant is zal dit in het advies worden meegenomen en aan de gemeente en initiatiefnemer van het bouwplan worden teruggekoppeld. Ter voorkoming van interferentie is de WKO-tool voor iedereen toegankelijk, zodat kan worden nagegaan of er in een bepaald gebied WKO's in gebruik zijn. In juni 2016 is zijn in de WKO-tool nog geen gesloten systemen voor Haarlemmerliede en Spaarnwoude weergegeven.

Naast WKO systemen is geothermie (aardwarmte) een mogelijke toekomstige regionale energiebron. Ter vergelijking met WKO is bij Geothermie sprake van grote onttrekkingsdiepten (meer dan 2 km) en hogere temperaturen van onttrokken water. Zowel HVC als de provincie zijn bezig met verkennende studies naar Geothermie in regio IJmond-Kennemerland.

Door de Omgevingsdienst zijn diverse initiatieven om het gebruik van bodemenergiesystemen te stimuleren, zoals het in april 2012 organiseren van een informatiebijeenkomst om (potentiele) gebruikers van een warmte-koudeopslag te informeren over het beheer en de inregeling van de installatie. Daarnaast wordt bij nieuwbouwplannen altijd een advies van de milieudienst gegeven over diverse duurzaam energiegebruik. Wanneer de toepassing van WKO interessant is zal dit in het advies worden meegenomen. Er hebben zich in Haarlemmerliede en Spaarnwoude nog geen projecten voorgedaan waar het stimuleren van de combinatie grondwatersanering en WKO zich heeft voorgedaan.

Gebiedsgericht grondwaterbeheer

Per 1 juli 2012 is de gebiedsgericht aanpak van de verontreiniging van het diepere grondwater (artikel 55c tot 55i) opgenomen in de Wet bodembescherming. Hiermee is een gebiedsgerichte aanpak van verontreinigingen in het diepere grondwater juridisch verankerd naast de gevals aanpak en de cluster aanpak. In Haarlemmerliede en Spaarnwoude is geen grote grondwaterverontreiniging bekend waardoor er geen aanpak van gebiedsgericht grondwater aan de orde is.

Besluit Bodemkwaliteit, inzetten op duurzaam grondverzet

Om meer mogelijkheden te creëren voor hergebruik van grond in de regio is in de periode 2014-2016 door de Omgevingsdienst IJmond de ontwerp 'Nota bodembeheer regio IJmond ' opgesteld waarin een gemeentelijk gebied specifiek beleid voor hergebruik grond- en bagger is opgenomen. Onderdeel van de nota vormen de bodemkwaliteitskaarten.

In de voorbereiding hierop heeft de omgevingsdienst samen met een collega van Openbare Werken en andere stakeholders (andere gemeenten binnen de regio IJmond en organisaties zoals het waterschap en PWN) op 29 oktober 2015 een overleg georganiseerd om knelpunten te identificeren en oplossingen te bespreken. Deze zijn verwerkt in het gebiedsspecifiek beleid. Vervolgens is een eerste ontwerp Nota bodembeheer opgesteld en ter commentaar voorgelegd aan de stakeholders. De op- en aanmerkingen zijn vervolgens verwerkt in de definitieve ontwerp Nota bodembeheer.

Het college van burgemeester en wethouders heeft op 29 maart 2016 besloten de ontwerp Nota bodembeheer regio IJmond met bijbehorende bodemkwaliteitskaarten voor het grondgebied van Haarlemmerliede en Spaarnwoude vast te stellen en de Nota bodembeheer ter inzage te leggen voor de inspraak conform de Algemene wet bestuursrecht afdeling 3.4. De raad heeft de nota op 27 september 2016 definitief vastgesteld.

Middels gebiedsspecifiek beleid wordt grondverzet binnen eigen gemeente en beheergebied van de omgevingsdienst gestimuleerd. Hierdoor wordt invulling gegeven aan het speerpunt om de uitstoot van CO₂ tijdens grondtransport te beperken.

Stroomlijnen van procedures en werkwijzen

Volgend op de overgang naar digitaal werken en het uitvoeren van nieuwe taken vanuit de Wet bodembescherming zijn procedures en werkwijzen aangepast en verbeterd en zijn e-formulieren ontwikkeld om aanvragers juiste digitale service te bieden. Ons post- en registratiesysteem Join is hierin leidend. Om de procedures ten aanzien van bodemadvisering, -vergunningverlening en – handhaving, nog beter op elkaar aan te laten sluiten worden werkprocessen op elkaar afgestemd en procedures beschreven. Tevens is op de website van onze dienst het onderdeel bodem geheel geactualiseerd.

De Omgevingsdienst initieert ook een periodiek grondstromenoverleg met afdeling openbare werken bij enkele gemeenten. Het overleg gaat over de verwachte werkzaamheden waarbij werken in de bodem relevant is. De omgevingsdienst adviseert daarbij over de te uit te voeren of uitgevoerde bodemonderzoeken, de toepassing van vrijkomende grond en de te nemen procedures en maatregelen. Daarnaast is een intakeformulier voor het laten uitvoeren van bodemonderzoek geprofessionaliseerd (onderdeel Plan van Aanpak) en afgestemd met gemeentelijke collega's (van civiele werken). Met dit intakeformulier wordt beoogd betere informatieoverdracht te realiseren waardoor bodemonderzoek beter wordt afgestemd op de vraag en de resultaten beter inpasbaar zijn in de voorbereidingswerkzaamheden door de gemeente.

Naast het intakeformulier is een handreiking "uitvoering bodemonderzoek door de gemeente " opgesteld. In deze handreiking wordt weergegeven wanneer welk soort bodemonderzoek noodzakelijk is, aan welke protocollen deze moet voldoen en wanneer welke meldingen benodigd zijn. Met deze handreiking wordt verwacht dat er meer duidelijkheid is over wederzijdse verwachtingen in de samenwerking bij de uitvoering van bodemonderzoekstrajecten, welke informatie de gemeente moet leveren voor een goede uitvraag door bodemadviseurs, waar de gevoeligheden liggen en wat de gemeente van "het bodemproduct" kan verwachten.

In november 2014 is bij de omgevingsdienst de kennismiddag 'Waar Bodem de Uitvoering raakt!' georganiseerd. Via deze kennismiddag is de gemeente geïnformeerd over de verantwoordelijkheden voor opdrachtgever en opdrachtnemer en de rol van Omgevingsdienst IJmond hierin. Met name het aspect veilig werken, conform de Arboregeling, als het voldoen aan regelgeving van het Besluit bodemkwaliteit en Wet Bodembescherming zijn hierbij toegelicht. De bijeenkomst is gegeven aan medewerkers van civiele afdelingen die als opdrachtgever optreden namens gemeenten en/of de bestek voorbereiding van de civiele projecten uit (laten) voeren. Ook gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude was hierbij vertegenwoordigd.

Onderdeel 2 (Tussentijds gewijzigde regelgeving)

Ontwikkelingen in regelgeving en beleid

In de looptijd van de Bodemagenda hebben wijzigingen plaatsgevonden in relevante wet- en regelgeving en beleidsstukken waarop in de uitvoering is geanticipeerd. Onderstaand volgt een overzicht van de belangrijkste wijzigingen, van belang voor het uitvoeringskader van het bodembeleid.

Bodemconvenant:

Het Convenant bodem en ondergrond (2009-2015) is opgevolgd door een nieuw Convenant 2016-2020 (Ministerie van Infrastructuur en Milieu, maart 2015). Hierin zijn onder andere de volgende doelstellingen geformuleerd:

- in 2020 dienen alle gevallen van ernstige bodemverontreiniging met onaanvaardbare humane, ecologische of verspreidingsrisico's (spoedlocaties) te zijn gesaneerd of dienen de risico's in ieder geval beheerst (op basis van beschikt saneringsplan) te zijn;
- voor locaties met diffuse bodemverontreiniging (maar zonder humane risico's) hebben alle gemeenten gebruiksadviezen opgesteld;
- voor 2020 zijn ernstig verontreinigde waterbodems regionaal aangepakt;
- in nader te bepalen gebieden dienen minimaal de hoofdlijnen van een gebiedsgericht beheer van (ernstige) grondwaterverontreinigingen te zijn vastgesteld;
- het in beeld brengen van nieuwe bedreigingen voor het bodem- en watersysteem; onderdeel hiervan vormen de "oranje locaties";
- onderzoek naar de vermindering van nazorgkosten en naar het beheer van voormalige stortplaatsen;
- een verdere ontwikkeling naar een duurzaam en efficiënt beheer en gebruik van de bodem en ondergrond. het benutten van de kansen van de ondergrond (voor bijvoorbeeld ondergronds bouwen, bodemenergie, CO2- en gasopslag) en het verschaffen van instrumenten hiervoor.

Convenant Bodem en bedrijfsleven 2015

In vervolg op het bovengenoemde convenant hebben het Rijk, de Vereniging VNO-NCW en de Koninklijke Vereniging MKB-Nederland in 2015 het 'Convenant Bodem en Bedrijfsleven 2015' getekend. Dit is ook op 1 januari 2016 in werking getreden en eindigt op 31 december 2020. Belangrijke afspraak hierin is dat het bedrijfsleven zich inspant om alle bij het bedrijfsleven in gebruik zijnde spoedlocaties uiterlijk op 31 december 2020 te saneren dan wel te beheersen. De afgesproken inspanningsverplichting legt een extra druk bij het bedrijfsleven om aan de gang te moeten gaan met de aanpak van hun bodemsaneringen.

Werkwijzer Bodemsanering

In de provinciale Werkwijzer Bodemsanering, Aanpak van bodemsanering in Noord-Holland (Provincie Noord-Holland, oktober 2014 is opgenomen hoe de provincie Noord-Holland omgaat met de bodemverontreiniging, middels een overzicht van het landelijke en het provinciale bodembeleid. Aanvullend is provinciaal invulling gegeven aan hoe bijvoorbeeld bij grondaankoop rekening moet worden gehouden met bodemverontreiniging en afstemming met andere beleidsterreinen. De werkwijzer wordt in overleg met verschillende Omgevingsdiensten eind 2016 geactualiseerd.

Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV)

Vanaf 2000 tot en met 2014 heeft de gemeente gebruik kunnen maken van ISV-middelen om onder andere bodemsaneringsprojecten en bodemonderzoek van spoedlocaties deels te financieren. In samenwerking met de omgevingsdienst heeft de gemeente in de laatste ISV periode (lopende vanaf 2010 tot en met 2014) voor één bodemproject (actualiseren BIS) een ISV subsidie aangevraagd en ontvangen. Vanaf januari 2015 kan de gemeente op grond van de ISV-regelgeving geen aanvullende ISV-middelen meer aanvragen en ontvangen van de provincie Noord-Holland. Alle ISV projecten (inclusief projecten uit eerdere ISV-perioden) zijn afgerond en verantwoord.

Uitvoeringsregeling bodemsanering provincie Noord-Holland

Naast ISV is er sinds 2010 de provinciale subsidieregeling Uitvoeringsregeling bodemsanering provincie Noord-Holland in werking. Vooralnog wordt er door weinig partijen gebruik gemaakt van deze regeling. Indien wordt voldaan aan diverse strikte voorwaarden is middels de

uitvoeringsregeling een mogelijkheid om voor sanering van spoedlocaties een bijdrage tot maximaal 95% te ontvangen. Naast het saneren van spoedlocaties is de uitvoeringsregeling voor het saneren van stortplaatsen en waterbodems. De huidige uitvoeringsregeling zal in 2016 worden geëvalueerd, hiertoe is in april 2016 een medewerker van de Omgevingsdienst IJmond geïnterviewd. Tijdens interview zijn tal van voorstellen gedaan om de huidige subsidieregeling te versoepelen en te verruimen. De huidige uitvoeringsregeling is zeer beperkt qua saneringsmogelijkheden. Medio 2017 wordt een nieuwe uitvoeringsregeling met soepelere voorwaarden voor sanering verwacht. Hierin is ook voorgesteld om voor niet spoedlocaties een bijdrage te vragen (conform de huidige ISV-voorwaarden).

Overdracht uitvoering vergunningverlening Wet bodembescherming provincie Noord-Holland
Omgevingsdienst IJmond voert naast de per 1 januari 2014 ingebrachte toezicht en handhavingstaken (basistaken) vanaf 1 januari 2016 ook de vergunningstaken Wet bodembescherming provincie uit op het gebied van bodem. Deze plustaak is verdeeld over de vier omgevingsdiensten in Noord-Holland. Concreet houdt deze taak in de vergunningverlening voor sanering van oude gevallen van ernstige bodemverontreiniging (incl. spoedlocaties) en werkzaamheden in of met verontreinigde bodem, inclusief juridische toetsing. Daarvoor heeft een conversie van de bodemgegevens vanuit het provinciale bodeminformatiesysteem (BIS) naar het BIS van Omgevingsdienst IJmond plaatsgevonden.

Loodverontreiniging

Het RIVM heeft onderzoek uitgevoerd naar aanleiding van nieuwe (Europese) wetenschappelijke inzichten over de gezondheidsrisico's van blootstelling aan lood. Naar aanleiding van het hierover in april 2015 verschenen RIVM rapport Diffuse loodverontreiniging in de bodem (2015-0204) is op landelijk niveau vanuit de VNG een werkgroep Lood geformeerd, waar provincies ook aan deelnemen en waarbij begin 2016 omgevingsdiensten zijn geconsulteerd en afstemming plaatsvindt met ODIJ. Vanuit deze werkgroep is aan het ministerie I&M gevraagd een standpunt in te nemen. Op ambtelijk niveau heeft het ministerie I&M aangegeven dat het Wbb-toetsingsinstrumentarium niet op korte termijn wordt aangepast en dat gemeenten de beleidsvrijheid heeft om lokale afwegingen te maken. Vanuit deze werkgroep wordt geconstateerd dat er spanning bestaat tussen het huidige Wbb-toetsingsinstrumentarium en de nieuwste wetenschappelijke inzichten en adviezen van RIVM en GGD. Het zou ook consequenties kunnen hebben voor de beheeropgave en de werkvoorraad, reeds gesaneerde locaties en communicatie met betrokkenen. In overleg met GGD en provincie Noord-Holland heeft Omgevingsdienst IJmond een informatiefolder opgesteld met daarin gebruiksadviezen. Deze wordt meegezonden bij beoordelen van daarvoor relevante locaties. Provincie Noord-Holland beraadt zich over een aanpak voor "gevoelige" locaties. Dit zal in 2017 zijn uitwerking krijgen.

Onderdeel 3 (Vervoluitwerking)

Omgevingswet

Parallel aan het Bodemconvenant ontwikkelt zich de komst van de nieuwe Omgevingswet met als onderdeel de Aanvullingswet Bodem welke (vermoedelijk) in 2019 in werking zullen treden waarin de nieuwe bodemregels opgenomen gaan worden. Hiermee komt na bijna dertig jaar een einde aan het juridisch instrumentarium van de Wbb en ontstaat een geheel nieuw juridisch fundament. Een belangrijke wijziging in de Omgevingswet en Aanvullingswet Bodem ten opzichte van de Wbb is dat de taken en bevoegdheden in hoofdzaak worden overgelaten aan de gemeente in plaats van de provincie Noord-Holland, tenzij anders bepaald. Dit betekent dat er een belangrijke verandering opgaaf in bodemtaken bij de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude komt te liggen.

Nu het einde van de grote landelijke saneringsoperatie in zicht komt, kan ook de verbijzonderde status van de bodemwetgeving worden opgeheven. In de convenantsperiode 2016-2020 zal de Wet bodembescherming (Wbb) daarom opgaan in de nieuwe Omgevingswet. Het Rijk wil die integratie soepel laten verlopen door een zorgvuldige overdracht van taken en bevoegdheden. Dat is belangrijk, want de regie over het omgevingsbeleid komt steeds meer bij provincies, gemeenten en waterschappen te liggen, en die overheden moeten straks met de geïntegreerde 'bodemparagraaf' wel uit de voeten kunnen. Gemeenten worden bevoegd gezag voor bodemverontreinigingen, wellicht met uitzondering van gebiedsgericht grondwaterbeheer. In de jaren voor ons verschuift de focus naar duurzaam en efficiënt beheer, waarbij de bodem en ondergrond 'gewoon' integraal onderdeel worden van de ruimtelijke ordening en het omgevingsbeleid. Hier ligt een uitdaging om dit in Omgevingsvisies uit te werken.

Oranje locaties

Met betrekking tot de oranje locaties uit het Bodemconvenant lijkt voor gemeenten een nieuwe opgave te liggen. Onderdeel van het bodemconvenant (art 5.1.) is dat bevoegde overheden gebieden (de oranje gebieden) in beeld gaan brengen waar de grondwaterkwaliteit onvoldoende is en waarbij behoefte bestaat de kwaliteit op enige termijn te verbeteren. Met onvoldoende kwaliteit gaat het om locaties/gebieden met grondwaterverontreiniging die op zich geen "spoedeisend geval" zijn maar die gezamenlijk wel een risico vormen. Regie om tot een aanpak en afronding te komen ligt bij de provincie Noord-Holland maar voortgang in deze opgave is gewenst vanwege de link met de Omgevingswet. Doel van het Convenant is dat in principe in 2020 alle bekende historische verontreinigingen met onaanvaardbare risico's zijn gesaneerd of beheerst (art. 4.1 Bodemconvenant) en dat de gebieden in beeld zijn gebracht waar de behoefte bestaat de grondwaterkwaliteit via beheer te verbeteren in verband met bedreiging en beperking (op termijn) van gebruik van grondwater (kwetsbare objecten).

Alleen voor beschikte gevallen geldt onder de Omgevingswet het overgangsrecht van de Wbb (met bijbehorend instrumentarium). Als de oranje locaties in beeld zijn kan afgewogen worden en keuzes gemaakt worden om daar waar mogelijk nog tijdig het Wbb-instrument in te zetten (voor 2018). Een groot verschil namelijk tussen het instrumentarium van de Omgevingswet en de Wbb is dat de Wbb instrumenten heeft om de noodzakelijke maatregelen geheel of gedeeltelijk neer te leggen bij terreineigenaren. Die mogelijkheid blijft na inwerkingtreding van de OW alleen bestaan via het Overgangsrecht (de beschikte locaties). Alle andere locaties worden een (financiële) verantwoordelijkheid voor de gemeentelijke overheid.

Op grond van een eerste inventarisatie door de provincie bevinden zich geen oranje locaties in Haarlemmerliede en Spaarnwoude.

Toelichting op Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant en subsidies

Op verzoek van het Dagelijks Bestuur (DB) van ODIJ is in juni 2016 tijdens een DB-vergadering door een beleidsmedewerker van de provincie een toelichting gegeven op het Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016-2020 waarin aandacht voor financieringsmogelijkheden van spoedeisende saneringen na en naast de ISV-periode. Naast een toelichting op het Bodemconvenant en de doelstellingen is aangegeven hoe de provincie haar rol ziet en welke financiële middelen naar verwachting tot 2020 beschikbaar zijn. Het budget is wellicht ontoereikend en er kunnen nieuwe gevallen aan het licht komen. Daarom reserveert het ministerie tot 2030 budget. Voor het convenant heeft het Rijk in totaal 610 miljoen euro uitgetrokken. Het is nog niet bekend over er compensatie komt voor het wegvallen van ISV-budget, maar gesproken wordt over een subsidieregeling (uitbreiding Uitvoeringsregeling bodemsanering). In 2017 volgt eerst besluitvorming vanuit provincie over de voortgang van de verplichte saneringen.

Structuurvisie Ondergrond (STRONG)

Door het groeiende gebruik van- en aandacht voor de ondergrond zullen functies en/of belangen elkaar in toenemende mate raken. Om hieraan ruimtelijke sturing te geven heeft het Ministerie van Infrastructuur en Milieu en van Economische Zaken een Structuurvisie Ondergrond (STRONG) opgesteld. De Structuurvisie Ondergrond biedt het ruimtelijke afwegingskader voor activiteiten in de ondergrond die van nationaal ruimtelijk belang zijn. Daarin wordt rekening gehouden met andere belangen en functies die raken aan de ondergrond en wordt het overkoepelende doel van het programma Bodem en Ondergrond in ogenschouw gehouden.

STRONG heeft een hoog abstractieniveau en gaat niet in op locatie specifieke milieugevolgen. Dit omdat voor de beoordeling van concrete projecten aanvullende (m.e.r.)-procedures vereist zijn. In verband met de vaststellingsprocedure heeft de Omgevingsdienst IJmond in maart 2015 de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) plan MER Structuurvisie Diepe Ondergrond (STRONG) beoordeeld en geconcludeerd dat met het huidige onderzoeksvoorstel de milieugevolgen van activiteiten in de diepe ondergrond afdoende in kaart worden gebracht en heeft geen aanleiding gezien om zienswijze in te dienen op de NRD notitie. Door de Rijkswerkgroep bodem is de Ontwerp Structuurvisie Ondergrond vanaf 18 november 2016 tot 2 januari 2017 ter consultatie vrijgegeven. Omgevingsdienst IJmond heeft op enkele punten zienswijze ingebracht.

Gezien bovenstaande ontwikkelingen en gezamenlijke opgave om tot een integrale omgevingsvisie te komen zullen wij ons inzetten om deze voorbereiding op het gebied van bodem- en ondergrond vorm en inhoud te geven. Omgevingsdienst IJmond adviseert om geen separate Bodemagenda meer op te stellen.

